

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

З ДИСЦИПЛІНИ

«БІЗНЕС-СТАТИСТИКА»

(для студентів денної та заочної форми навчання)

Затверджено
на засіданні кафедри статистики
Протокол № 11 від 15 червня 2018 р.

Київ – 2018

Методичні вказівки до виконання курсових робіт з дисципліни «Бізнес-статистика» (для студентів денної та заочної форми навчання). – К.: НАСООА, 2018 р.

Укладачі: к.е.н., доцент Л.О. Свистун-Золотаренко , к.е.н., доцент Г.В.Голубова

Рецензент: д. е .н, проф. С.С. Герасименко

Затверджено на засіданні кафедри статистики (протокол № 11 від 15 червня 2018 р.) та схвалено Вченою радою обліково-статистичного факультету (протокол № 9 від 26 червня 2018 р.).

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Мета, цілі і задачі курсової роботи.....	4
2. Порядок виконання курсової роботи.....	5
3. Практичні поради щодо структуризації курсової роботи.....	6
4. Вибір теми.....	6
5. Розробка плану курсової роботи.....	7
6. Підбір та вивчення літературних джерел.....	7
7. Зміст і наповнення окремих розділів.....	7
8. Підбір статистичної інформації.....	9
9. Оброблення і аналіз зібраної інформації.....	9
10. Оформлення курсової роботи.....	10
11. Захист курсової роботи.....	14
12. Критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі.....	15
13. Рекомендована література.....	16
Додатки.....	18

ВСТУП

Мета курсу: формування системи теоретичних знань та практичних навичок використання статистичних методів аналізу бізнес-процесів за допомогою сучасних програмних продуктів MS-Excel, Statistica, SPSS, що є важливою складовою професійної підготовки студентів-магістрів спеціальності "Прикладна статистика".

Завдання курсу: вивчення теоретичних та методологічних засад статистичного аналізу бізнес-процесів, набуття вмінь та навичок застосування статистичних методів для кількісного оцінювання стану та розвитку бізнесу в країні.

Предмет курсу: статистична методологія кількісного вивчення масових бізнес-процесів в економіці.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна "Бізнес-статистика" вивчається після вивчення дисциплін: „Вища математика”, „Теорія ймовірностей і математична статистика”, „Економетрія”, „Статистика”, а також „Статистичне моделювання й прогнозування”.

1. МЕТА, ЦІЛІ Й ЗАДАЧІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Орієнтуючись на задачі при вивченні циклу нормативних і професійно-орієнтованих дисциплін за спеціальністю „Прикладна статистика”, навчальним планом передбачено написання на п'ятому курсі навчання курсової роботи.

Студент може вибрати за бажанням одну із тем для написання курсової роботи, яка може слугувати в майбутньому логічним продовженням для написання магістерської дипломної роботи.

Перелік орієнтованих тем курсових робіт з дисципліни "Бізнес-статистика" наведено в додатку 2. В курсовій роботі необхідно показати вміння глибоко й всебічно аналізувати поставлені завдання з використанням комп'ютерних програм, робити обґрунтовані економічні висновки і надавати конкретні пропозиції.

Метою написання курсової роботи є:

- ✓ закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань в галузі економічних досліджень;
- ✓ вироблення у студента навичок та умінь застосування статистичних методів моделювання та прогнозування при вирішенні конкретних практичних завдань (аналізувати економіку країни в цілому, окремо її галузі та регіони; обґрунтовувати варіанти управлінських рішень і кваліфіковано оцінювати їхню якість);
- ✓ глибоке та всебічне вивчення наукової та нормативної літератури;
- ✓ опанування навичками самостійного логічного мислення;
- ✓ визначення рівня й глибини засвоєння студентом даної дисципліни.

Виконання курсової роботи — один з важливих етапів навчального процесу.

В процесі розробки та виконання курсової роботи студент показує своє вміння використовувати знання, одержані при вивченні курсу й тісно пов'язаних з ними дисциплін.

В роботі повинна бути наведена оцінка сучасного стану даної проблеми, визначені фактори, які впливають на неї та шляхи і заходи, спрямовані на покращення справ з питання, яке вивчається.

При написанні курсової роботи необхідно використовувати як загальнонаукові методи теоретичного узагальнення фактів, так і специфічні методи економічного дослідження (статистичні та економіко-математичні).

Перш ніж приступити до написання курсової роботи, студент повинен:

- обрати актуальну тему і обґрунтувати її вибір;
- детально і ґрунтовно вивчити теоретичні розробки з обраної теми на основі підручників, монографічних та інших джерел;
- ознайомитись із законодавчими та іншими нормативними актами, які мають відношення до теми;
- скласти план роботи;
- самостійно зібрати необхідну статистичну інформацію, обробити її відповідно до вимог статистичної науки;
- узагальнити результати розрахунків, зробити певні висновки, застосовуючи при цьому методи, що забезпечують досягнення мети;
- оформити курсову роботу відповідно до вимог кафедри статистики та в обумовлений термін подати науковому керівникові.

2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

В процесі виконання курсової роботи студент повинен показати вміння працювати з літературними джерелами, чітко і логічно формувати свої думки, висновки і пропозиції, виявляти здібності та навички правильного застосування теоретичних положень наукових дисциплін при постановці і вирішенні конкретних завдань діяльності підприємств, організацій.

Тема курсової роботи повинна бути актуальною. Орієнтовна тематика курсових робіт визначається кафедрою статистики у відповідності до програми курсу.

Закріплення за студентом обраної теми курсової роботи після погодження її з науковим керівником оформлюється рішенням кафедри.

Науковий керівник курсової роботи, що призначається кафедрою, визначає напрямок роботи студента, обумовлює основні варіанти можливого вирішення того чи іншого питання, спонукає до творчого дослідження, систематично консультує результати, а також графік виконання роботи.

Підготовка курсової роботи у встановлений термін і на високому рівні можлива лише при належній організації праці, чіткого розподілу видів і напрямків діяльності.

На практиці часто трапляється, що студенти починають працювати над курсовою роботою, не маючи добре продуманого плану її написання. Це призводить до зайвих затрат праці й зниження якості роботи.

При написанні курсової роботи необхідно дотримуватися такої послідовності:

1. Визначити тему курсової роботи, сформулювати мету і завдання, які необхідно вирішити.
2. Підібрати і вивчити літературу з даної теми.
3. Скласти орієнтовний план курсової роботи і погодити його з науковим керівником.
4. Скласти розширений план курсової роботи з визначенням розміщення таблиць, схем, графіків тощо.

5. Скласти графік роботи, визначити терміни підготовки окремих розділів і всієї курсової роботи.
6. Визначити, сформулювати і написати теоретичний розділ курсової роботи.
7. Розрахувати економічні показники, здійснити статистичний аналіз, результати подати у вигляді таблиць, графіків, діаграм, здійснити моделювання взаємозв'язків дослідженого об'єкту, пов'язати його результати з теоретичним матеріалом, з даними попереднього досвіду, оформити текст курсової роботи.
8. Сформулювати і викласти висновки і пропозиції.
9. Відредагувати текст курсової роботи.
10. Здати курсову роботу на попередню перевірку науковому керівнику.
11. Доопрацювати курсову роботу із урахуванням зауважень наукового керівника.
12. Подати курсову роботу до захисту.

3. ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО СТРУКТУРИЗАЦІЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота як складовий елемент підготовки економіста, має відповідати певним вимогам. Насамперед студент повинен продемонструвати ґрунтовні знання з теорії питання і вміти їх стисло та в доступній і зрозумілій формі письмово викласти.

Структура та зміст курсової роботи з різних тем можуть відрізнятись. Це залежить від підходів у розкритті теми, обраних самим студентом. В роботі важливо здійснити статистично-економічний аналіз обраного об'єкта дослідження й підкріпити необхідними розрахунками. До того ж, щоб продемонструвати роль та значення певного статистичного методу на практиці, можна обрати різні масиви статистичної інформації. Завершуватись курсова робота має аргументованими висновками, що можуть мати як теоретичне, так і практичне значення.

Орієнтовну структуру та короткий зміст теми курсових робіт наведено у додатку 3.

4. ВИБІР ТЕМИ

Перед тим, як обрати тему, яка має бути логічним продовженням в майбутньому для написання магістерської дипломної роботи, студент повинен ознайомитись з тематикою курсових робіт, рекомендованою кафедрою статистики (додаток 2). Ця тематика охоплює різні напрями статистичних досліджень, зокрема теоретичний, методологічний, історичний, філософський і прикладний.

Необхідність поміркованого і виваженого вибору теми курсової роботи з дисципліни "Бізнес-статистика" зумовлена тим, що завдяки цьому формуються навички наукового дослідження, а окремі фрагменти і матеріали роботи (розрахунки, методології, огляд літератури, висновки, моделювання статистичних закономірностей, трактування окремих показників та ін.) можуть бути використані студентами при підготовці дипломної роботи.

Назва теми, план роботи, графік підготовки окремих розділів і терміни подання на кафедру студент погоджує з науковим керівником, який призначається рішенням кафедри. Зміну теми чи її корегування також слід погодити з керівником, обґрунтувавши її доцільність.

При виборі теми курсової роботи слід пам'ятати, що вона в основі своїй є методологічною щодо конкретних прикладних досліджень.

5. РОЗРОБКА ПЛАНУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

План — це перелік тих вузлових і логічно пов'язаних між собою питань, які якомога глибше дозволяють розкрити тему.

Студент самостійно складає план і обговорює його з науковим керівником. У процесі дослідження він може корегуватись, якщо така потреба виникне.

Рекомендується дотримуватись загально прийнятої архітектури курсової роботи, а тому структура плану може бути така: вступ, основна частина (теоретична, аналітична і конструктивна), висновки та пропозиції, список використаної літератури і додатки.

Загальний обсяг курсової роботи не має перевищувати 40-45 сторінок.

6. ПІДБІР ТА ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

У процесі дослідження студент повинен самостійно ознайомитись з новими публікаціями з обраної теми — монографіями, журнальними статтями тощо, враховуючи також літературу, котру рекомендує науковий керівник.

Важливо обрати найраціональніший метод ознайомлення з літературними джерелами та їхньої обробки. Покладатись на запам'ятовування не слід. Найкраще — занотовувати окремі положення (коротко записати головне) на окремих аркушах чи картках. Можна скористатись такою порадою: зверху на картці (аркуші) пишеться назва питання теми (всі питання виписуються з плану курсової роботи), а внизу — зазначаються всі атрибути літературного джерела: автор, назва книги чи статті, видавництво, рік видання, номер і назва журналу, сторінка. Такою ж мірою це стосується і готових розрахунків чи висновків, одержаних іншим автором. У такий спосіб з усіх питань курсової роботи, включених до плану, можна зробити певні «заготовки», що формуватимуть зміст курсової роботи. Крім того, завдяки обов'язковому зазначенню авторства використаних джерел можна запобігти плагіату, а також користуватися цими записами при виконанні інших курсових робіт.

7. ЗМІСТ І НАПОВНЕННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ РОБОТИ

Курсова робота має виконуватись таким чином, щоб усі її складові не повторювалися, а логічно вписувались у загальну структуру. Важливо також дотримуватись раціонального розподілу загального обсягу між окремими розділами роботи. Основна частина має становити 85—90% від загального обсягу курсової роботи.

У вступі потрібно:

- розкрити економічне значення вибраної теми, пов'язати її з важливими рішеннями уряду щодо даного питання;
- чітко визначити мету курсової роботи, її новизну і актуальність, предмет та об'єкт дослідження;
- дати стислий огляд сучасного стану проблеми, котрій присвячується курсова робота, сформулювати основні завдання курсової роботи;
- обґрунтувати роль статистики і статистичних методів аналізу для вивчення даної теми;
- визначити основні джерела потрібної інформації.

Рекомендований обсяг вступу - 2-3 стор.

Основна частина роботи поділяється на 3-4 розділи. Перший розділ, як правило, присвячується опису об'єкту та інформаційній базі дослідження, в другому розділі необхідно запропонувати та обґрунтувати систему показників для характеристики досліджуваного явища чи процесу, а в третьому розділі необхідно навести безпосереднє використання відомих статичних методів для вивчення об'єкта дослідження та аналіз отриманих результатів за допомогою програмних продуктів. Основна частина має містити в собі ґрунтовний виклад усього дослідження обраної теми. Тут слід чітко розмежувати теоретичну, аналітичну і конструктивну частину.

Теоретична частина має включати в себе огляд теорії даної проблеми і критичну оцінку різних поглядів з цього питання. Бажано, щоб студент сформулював своє ставлення і свою точку зору з цього приводу. Таким чином, перша частина (розділ) присвячується теоретико-методологічним аспектам обраної для дослідження теми. Тут також бажано охарактеризувати основні напрями статистичного вивчення тих конкретних суспільно-економічних явищ, що являють собою об'єкт дослідження.

Таким чином, в цьому розділі студенти показують своє вміння узагальнювати теоретичний матеріал з вибраної теми, монографії, матеріали конференцій, законодавчі і нормативні документи.

При викладенні різних точок зору з того чи іншого питання, студент повинен чітко визначити свою позицію. В даному розділі також може розглядатися питання методичного і методологічного аспекту.

В *аналітичній частині*, відповідно до поставлених завдань, аналізується досліджувана проблема, а також можливості її реалізації на практиці. Для цього насамперед наводиться аналітичний матеріал з проблеми. На основі його обробки та узагальнення студент повинен виявити і відобразити сучасні тенденції, характер впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на досліджувану проблему. Аналіз проводиться шляхом застосування спеціальних статистичних методів і прийомів обробки первинних даних про об'єкт дослідження.

Нарешті, в *конструктивній частині* студент повинен аргументувати висновки і пропозиції щодо розв'язання вузлових питань проблеми, надати рекомендації щодо практичного використання результатів дослідження, сформулювати можливі напрями впровадження висновків і пропозицій, виявити резерви подальшого підвищення ефективності.

Рекомендований обсяг основної частини - 35-37 стор.

Хоча запропоновані три частини курсової роботи є певною мірою самостійними, проте до них ставиться особлива вимога: між ними має бути дотриманий логічний зв'язок, не повинно бути повторень, а питання, підняті автором в теоретичній і аналітичній частинах, мають одержати остаточне розв'язання в конструктивній частині роботи.

Логічним завершенням дослідження є висновки і пропозиції. В них формулюються висновки і рекомендації, що показують, якою мірою вирішені завдання і досягнута мета роботи. Висновки повинні бути конкретними, аргументованими.. Важливо кожен висновок підкріпити необхідними поясненнями і результатами розрахунків з курсової роботи.

Обсяг завершальної частини - 2-3 стор.

Невід'ємною частиною курсової роботи є список літератури, який включає перелік всіх джерел, використаних в процесі роботи. В список літератури включаються тільки ті праці, на які є посилання в тексті. Використані літературні джерела повинні включати до 20 найменувань.

Окремі частини тексту, що мають самостійне значення (об'ємні розрахунки, таблиці, методики, алгоритми), можуть бути вміщені в додатки.

Рекомендований обсяг додаткової частини – не більше 10 стор.

8. ПІДБІР СТАТИСТИЧНОЇ ТА ІНШОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Курсова робота, незалежно від спрямування і характеру теми, має виконуватись на основі або ж із застосуванням певної статистичної чи іншої інформації. Очевидно, що сама суть, актуальність і кінцеві результати дослідження визначаються не лише бажанням студента, а й реальною можливістю отримання необхідної інформації.

До послуг студента можуть бути такі джерела інформації:

збірники Державної служби статистики України «Статистичний щорічник України», «Україна в цифрах» та інші офіційні статистичні видання, зокрема галузевого спрямування;

тематичні довідники різних соціальних і економічних сфер як вітчизняного, так і зарубіжного видання;

спеціалізовані журнали статистичного і загального соціально-економічного спрямування;

фактичні дані, що характеризують діяльність підприємств, фірм, банків, об'єднань, міністерств і відомств, явища і процеси яких обрані як предмет дослідження в курсовій роботі;

матеріали досліджень, що проводяться на кафедрі статистики чи у науково-дослідних інститутах;

законодавчі та інші нормативні акти, що регулюють збирання, оброблення й аналіз статистичної звітності в Україні.

9. ОБРОБЛЕННЯ І АНАЛІЗ ЗІБРАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Курсова робота передбачає проведення певних розрахунків. Насамперед студент повинен усвідомити, як обробити статистичну інформацію, щоб одержати обґрунтовані економічні висновки. Для здійснення економіко-статистичного аналізу, виявлення закономірностей розвитку явища, їх моделювання, а також вивчення тенденції та його прогнозування необхідне обов'язкове застосування програмного продукту (MS-Excel, Statistica, SPSS) на вибір або у комплексі. Вміння користуватись комп'ютерними програмами при аналізі масових соціально-економічних явищ безпосередньо свідчить про високий ступінь професійної підготовки студента у сфері статистики. Одержані цифрові розрахунки мають узагальнюватись, аналізуватись, а на їх основі робитись висновки пізнавального чи практичного характеру.

Важливо грамотно оформити розрахункову частину курсової роботи. Весь цифровий матеріал, поданий у статистичних таблицях, має бути обов'язково прокоментований. Не

допускаються помилки в розрахунках і виправлення цифр. Формули мають бути написані чітко і правильно. Вимоги щодо формул такі:

- під кожною формулою в окремому рядку треба дати пояснення символів у тій послідовності, в якій кожен з них значиться у формулі;
- позначення індексів і математичних ступенів слід розміщувати у формалізованій послідовності, тобто відповідно знизу і зверху;
- особливо чітко треба писати схожі за написанням літери і числа;
- формули, на які будуть зроблені посилання, слід нумерувати арабськими цифрами в дужках праворуч від формули, при цьому номер формули складається із номера глави (розділу) курсової роботи і порядкового номера формули, розділених крапкою.

Весь математичний апарат, використаний у курсовій роботі, повинен студентом попередньо ретельно перевірятись, логічно контролюватись і використовуватись лише з метою аргументованих висновків щодо досліджуваних явищ.

10. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершальним етапом виконання курсової роботи є її оформлення. Курсова робота є документом тривалого зберігання. У своєму кінцевому варіанті вона має засвідчувати не лише достатній рівень засвоєння студентом теоретичних положень стосовно проблеми, що стала предметом дослідження, а і вміння професійно користуватись статистичною методологією, характеризувати рівень його загальної грамотності й економічної культури.

Роботу слід писати чітко, розбірливо та грамотно, думки викладати ясно і логічно. Не можна допускати загальних роздумів, захоплюватись переказом загальновідомих положень, потрібно уникати повторень, не перевантажувати текст цифровим матеріалом.

Стиль викладу вимагає запобігання таких висловів як «я вважаю», «моя точка зору», «на мою думку» тощо. Натомість слід вживати – «як показали результати дослідження», «дані таблиці свідчать», «з цього можна дійти висновку» тощо. Бажано по ходу викладу тексту витримувати один і той же граматичний час: теперішній чи минулий. Лише у висновках і пропозиціях варто скористатись майбутнім часом.

Особливої уваги заслуговує оформлення таблиць, формул, посилань на першоджерела. Вони хоча і несуть спеціальне навантаження і начебто носять автономний характер, але мають органічно вписуватись (вмонтовуватись) у текст. Це означає, що вони мають або впливати із попередньої думки, або ж бути передумовою наступного підходу, точки зору. Жоден розділ чи параграф роботи не має починатися чи закінчуватись таблицею чи розрахунком, їх треба інтерпретувати, вписавши в загальну схему роботи. Графіки, таблиці, схеми повинні мати назву і порядковий номер. При їх оформленні необхідно дотримуватись усіх правил табличного та графічного зображення статистичної інформації.

Цифровий матеріал, який студент вважає за доречне вмістити в текст курсової роботи, як правило, подається у табличній формі.

Курсова робота оформлюється акуратно у відповідності з вимогами, встановленими Державними стандартами. Невиконання цих вимог знижує оцінку курсової

роботи. При оформленні курсової роботи студент повинен користуватись такими рекомендаціями.

- ➔ Курсова робота, об'єм якої не повинен перевищувати 40 сторінок рукописного тексту або 28 друкованого (без додатків і списку використаних джерел), виконується самостійно. Оформлення проводиться на стандартних листках паперу формату А4. Одна сторінка повинна вміщувати 29-30 рядків. Текст роботи слід викласти з одного боку стандартного аркуша паперу, залишаючи обов'язково поля: зліва - 30 мм, справа – 10 мм, зверху - 20 мм, знизу -20 мм.
- ➔ Переноси слів у заголовках розділів і параграфів не дозволяються.
- ➔ На початку курсової роботи розміщується титульна сторінка, яка є першою сторінкою. Вона оформлюється за визначеною формою (додаток 1). На другій сторінці наводиться зміст, в якому відображається план курсової роботи із зазначенням сторінок, на яких починається виклад кожного розділу.
- ➔ Всі сторінки курсової роботи від титульної до останньої сторінки додатків, включаючи таблиці та ілюстрації, які розміщені на окремих листках, повинні мати наскрізну нумерацію. Номер сторінки проставляється арабськими цифрами з правої сторони верхнього поля. Починається нумерація із с. 2, після номера крапка не ставиться. При цьому на титульній сторінці номер не проставляється.
- ➔ Розділи курсової роботи послідовно нумеруються арабськими цифрами і після номера ставиться крапка, а потім пишеться його заголовок. В межах кожного розділу підрозділи мають номери, які складаються з двох арабських чисел, розділених крапкою. Перша цифра означає номер розділу, а друга - підрозділу і після неї також ставиться крапка. Після номера підрозділу пишеться його заголовок.
- ➔ Вступ, кожний розділ, висновки та пропозиції, список використаної літератури починають з нової сторінки. Назви розділів і підрозділів повинні бути короткими і відповідати їх змісту. Якщо заголовки складаються з двох або трьох рядків, то вони мають бути симетрично розміщені. В заголовках не допускається перенос слів, а крапка в кінці не ставиться. Підкреслювання або розфарбовування заголовків не допускається. Відстань між заголовком і наступним за ним текстом складає 10 мм (один рядок).
- ➔ По тексту курсової роботи будь-які скорочення не допускаються. Але при цифрах можливе скорочення у вигляді г (грам), км (кілометрів), кг (кілограм), м (метрів), % (відсотків). Без цифр всі ці та інші скорочення пишуться прописом. Дробові числа в таблиці переводять у десяткові дроби. В межах однієї графи або рядка числові значення повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Якщо цифрові дані про явище невідомі, то в таблиці ставлять тире. За даними таблиці формулюють короткі висновки. При цьому рекомендується писати: „на підставі даних таблиці”, „виходячи з даних таблиці” і таке інше. Розривати таблицю, яка не може розміститися на одній сторінці не можна, а таблиці, які розміщені на 2-х сторінках, виносяться у додатки. Якщо частина сторінки заповнена текстом і чергову таблицю на ній розмістити не можна, то її розміщують на наступній сторінці, а на попередній пишуть висновки по даній таблиці. Але бувають таблиці та додатки, які займають дві і більше сторінки. В цьому випадку при їх переносі на наступну сторінку пишуть: "Продовження таблиці 2.6" або "Продовження додатку 4".

- ➔ Таблицю слід розміщувати після першої згадки про неї в тексті. При посиланні на таблицю вказують в дужках її повний номер, а слово "таблиця" пишеться скорочено табл. Результати досліджень, за даними таблиць, повинні супроводжуватись розгорнутими поясненнями. Допускається цитування літературних джерел. Дослідні (текстуальні) цитати вводяться в текст в лапках з дотриманням орфографічної точності з текстом цитованого джерела. Допускаються також смислові цитати, тобто викладання використовуваного матеріалу в своїй редакції, але із збереженням суті його змісту. Передача смислового змісту власними словами не береться в лапки. В усіх випадках цитування вказується номер літературного джерела з вказівкою сторінки, наприклад: [18, с.54]. Коли ми посилаємось на декілька джерел зразу (тобто коли висловлюється одна думка у цих джерелах), то в дужках проставляється лише номер джерела у списку літератури в зростаючому порядку, наприклад: [3, 7, 12, 17]. Посилання наводиться лише після закінчення викладу думки автора (авторів) або цифрових даних.
- ➔ Розрахунки ряду показників (середніх темпів росту, індексних розрахунків тощо) виконуються з використанням формул. Після кожної формули необхідно дати розшифровку символів, а потім переходити до розрахунків і аналізу показників. Кожне значення символів розміщують з нового рядка під формулою в тій послідовності, в якій вони подані в ній. Формули нумеруються відповідно до номера розділу та їх порядкового номеру в ньому, наприклад (1.2) або (2.3).
- ➔ Основний цифровий матеріал курсової роботи повинен бути викладений у вигляді таблиць, які представляють собою форму раціонального, систематизованого дохідливого і переконливого викладу цифрового матеріалу, який характеризує процес чи явище, що вивчаються. А тому не слід перевантажувати таблиці великою кількістю показників, не рекомендується вмішувати в них другорядні та проміжні показники. Отже, таблиця повинна бути компактною і цифрові дані виступати в ній чітко і рельєфно.
- ➔ В курсовій роботі застосовуються лише відкриті таблиці. Кожна таблиця повинна мати короткий заголовок, який визначає її зміст. Заголовок необхідно починати з великої літери, він не підкреслюється і не розфарбовується. Таблиці нумеруються в межах кожного розділу двома арабськими цифрами, розділеними крапкою: перша означає номер розділу, а друга - таблиці. Заголовні графи (шапка) в таблицях пишуться з великої літери, а підзаголовні - з малої. Слово "таблиця" та її номер пишуться у правому куті над заголовком, а після заголовка крапка не ставиться. Якщо у назвах граф таблиці вказані роки (тобто дається динаміка показників), то в заголовку таблиці роки не дублюються. Розміщувати таблиці слід так, щоб можна було читати їх без повороту курсової роботи, або, як випадок, з поворотом її за годинниковою стрілкою. Одиниці виміру в таблицях вказують в загальному заголовку (якщо всі показники мають однакову розмірність) або в заголовках підмета і присудка таблиці (якщо показники мають різну розмірність), але не виділяють графу "Одиниці виміру". В таблицях одиниці виміру вказують у відповідності з державними стандартами і позначають скорочено: центнер - ц, тонна - т, людино-година - люд-г і т.д. Після таких скорочень крапку не ставлять. Також не слід переказувати, повторювати приведені в таблицях дані. В курсовій роботі деякі дані можуть бути наведені у вигляді

ілюстрацій (схеми, діаграми, креслення, картки, фотографії і т.д.), які називаються рисунками. Графічні зображення широко використовуються при вивченні динаміки та структурних явищ. Всі графічні зображення повинні бути акуратно і чітко виконані у відповідності з правилами їх побудови, щоб вони забезпечили наочність і пояснення матеріалу, який вивчається.

- ➔ Кожний рисунок повинен мати заголовок, який відображає його зміст. Розміщують рисунок відразу за текстом, після посилання на нього, або на наступній сторінці так, щоб можна розглянути його без повороту курсової роботи. Нумерація рисунків наскрізна для всієї курсової роботи, але попереду номера рисунка проставляються номер розділу незалежно від того, де розміщено рисунок - по тексту, чи у додатку. Наприклад, рис. 2.1. і пишеться його назва. Номер рисунка та його назва (заголовок пишеться не зверху, а під ним). На рисунках, які розташовані у додатку необхідно проставити ще і номер додатку. Наприклад: зверху листка-додаток 14, а під рисунком - Рис. 3.4. і його назва.
- ➔ В курсовій роботі наводиться список використаних літературних джерел. Він складається в такій послідовності: спочатку вказуються Конституція України, потім постанови та укази Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України в хронологічній послідовності, далі в алфавітному порядку праці інших авторів.
- ➔ По кожній книзі (монографії) послідовно вказуються: прізвище та ініціали автора, назва, видавництво, місце видання, рік видання та кількість сторінок в книзі (якщо джерело використовувалось для виконання курсової роботи в повному об'ємі), або номери сторінок, на яких розташований матеріал, що використовувався.
- ➔ Прізвище автора вказується в називному відмінку. При наявності двох і більше авторів їх прізвища пишуться в тій послідовності, в якій вони надруковані в джерелі. Якщо три автори і більше, то допускається наводити прізвище та ініціали першого з них з доданням слів "та інш." При цьому перед прізвищем наступного автора ставиться кома, а після останнього - крапка. Якщо книга видана за редакцією, то після її назви пишуть слова "За ред.", а потім прізвище та ініціали редактора (редакторів).
- ➔ Назва книги пишеться з великої літери і приводиться в тому вигляді, в якому подано на титульній сторінці. Після назви і доповнення до неї ставиться крапка. Назву місця видання наводять повністю в називному відмінку за виключенням скорочення назви міст - Київ (К), Москва (М). Видавництво пишуть з великої літери без лапок, рік видання - тільки цифрами без додатку слова "рік", або скороченого його зазначення "р", і ставиться крапка. Видавництво і рік видання розділяються комою. Кількість сторінок в книзі вказується цифрами з додатком слова "сторінка", що позначається скорочено "с". Якщо вказуються сторінки, на яких розташовані використані матеріали, то після року видання наводиться номер першої і останньої сторінки, що розділяються тире, наприклад: с.80-84.
- ➔ Якщо літературним джерелом є стаття з періодичного видання (журналів, збірників праць і т.д.), то вказуються прізвище та ініціали автора (авторів), назва, найменування журналу або іншого видання і сторінки, на яких розміщена стаття. При цьому перед назвою журналу ставляться дві лінії і без лапок пишеться назва журналу.

- ➔ Слід мати на увазі, що первинні документи і документи, які містять вихідні дані для аналізу (річні звіти, виробничо-фінансові плани, податкові декларації та інші) в список літературних джерел не включаються і посилання на них по тексту курсової роботи не робляться.
- ➔ Приклади оформлення списку літератури показаний в додатку 4. Після списку літератури на наступних сторінках вміщують додатки, які використовувались при написанні курсової роботи.
- ➔ Закінчена і оформлена згідно вимог курсова робота підписується студентом із зазначенням дати подання її на кафедру.
- ➔ Після попередньої перевірки науковим керівником робота зшивається (проклеюються або зшиваються всі сторінки і вставляються в цупку обкладинку на яку наклеюється (або пишеться) титульна сторінка) і вважається готовою до захисту.

11. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота, яка готова до захисту, подається студентом на кафедру, де вона реєструється і направляється науковому керівникові на рецензію.

Науковий керівник перевіряє роботу, може робити зауваження щодо тексту роботи червоним кольором і дає свій висновок. На титульному аркуші науковий керівник робить надпис: "Допускається до захисту. Заслугує оцінки "відмінно" ("добре" чи "задовільно") або "Не допускається до захисту".

Якщо курсова робота виконується повторно, то її новий варіант подається обов'язково із зауваженням наукового керівника. Всі доповнення і зміни до початкового варіанту курсової роботи викладаються на аркушах паперу відповідного формату і розміщуються після додатків із зазначенням параграфу (розділу), якого вони стосуються. Студент, який не подав до визначеного терміну курсову роботу або отримав незадовільну оцінку, до сесії не допускається.

Для проведення захисту курсових робіт кафедрою створюється комісія (не менше двох осіб). До її складу входять науковий керівник, викладачі кафедри. На засіданні комісії розглядаються курсова робота і рецензія (висновки) наукового керівника.

Процедура захисту курсової роботи полягає у доповіді студента (7-10 хв.), відповідях на зауваження наукового керівника, якщо вони невраховані, та на питання членів комісії. Тривалість захисту, як правило, не повинна перевищувати 15-20 хв.

У доповіді на захисті студентам слід обґрунтувати актуальність теми, сформулювати мету та завдання дослідження, дати коротку характеристику об'єкта дослідження, показати результати дослідження, суть запропонованих пропозицій, заходів та їх обґрунтування.

На захисті студент не повинен читати доповідь, а повинен вільно розповідати зміст роботи, користуючись планом. Можна ілюструвати доповідь таблицями, схемами, графіками. Відповіді на запитання повинні бути лаконічні, чіткі.

Результати захисту обговорюються після його закінчення на закритому засіданні комісії. При оцінюванні курсової роботи беруться до уваги її якість і зміст, глибина дослідження, зміст доповіді, правильність відповідей на запитання комісії, оформлення роботи, проявлена студентом ініціатива.

12. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ПІДСУМКОВОМУ КОНТРОЛІ

При визначенні підсумкової оцінки курсової роботи з бізнес-статистики комісія керується такими відпрацьованими кафедрою критеріями:

- ступень глибини і самостійності виконаної роботи;
- рівень теоретичної підготовки щодо використаних у роботі статистичних методів і прийомів обробки первинних даних;
- уміння і результативність практичного застосування статистичної методології;
- здатність аналізувати отримані результати та аргументовано формулювати висновки і пропозиції;
- уміння вільно викласти суть і результати свого дослідження.

Оцінки «відмінно» заслуговує така курсова робота, в якій тема опрацьована всебічно, дослідження обґрунтоване, виконане самостійно, є висновки і пропозиції, що мають чітко виражений адаптивний характер, а студент виявив здібність щодо кваліфікованого володіння статистичною методологією та практичного її застосування в аналізі конкретних соціально-економічних явищ. Для одержання відмінної оцінки має бути дотримана висока якість оформлення роботи, відповідність строкам виконання і подання на кафедру, рівень захисту.

Якщо одна із перелічених вище вимог студентом не виконана, він може одержати в результаті захисту оцінку «добре» .

Оцінку «задовільно» студент отримує в тому разі, якщо дослідження виявилось зверхнім і певною мірою не самостійним, у роботі допущені окремі помилки методичного характеру, робота подана із запізненням, а під час захисту студент не зміг дати аргументовані відповіді на запитання членів комісії.

Незадовільну оцінку одержує робота компілятивного характеру, в якій не простежується авторство студента, грубо порушені строки підготовки і подання роботи науковому керівникові, та коли студент не зумів дати чітких відповідей на поставлені йому на захисті запитання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Про концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики. Затверджено постановою Кабінета Міністрів України від 4 травня 1993 р. № 326 // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. - № 2.
2. Вашків П.Г. та ін. Статистика підприємництва: Навч. посібник / П.Г.Вашків, П.І. Пастер, В.П.Сторожук, Є.І.Ткач; За ред. П.Г.Вашківа, В.П.Сторожука. - К.: Слобожанщина, 1999.- 600с.
3. Головач А.В. Статистика. - К: Вища школа, 1993. - 623с.
4. Єріна А.М., Пальян З.О. Теорія статистики: Практикум. - К.: Товариство "Знання", 2001. - 325с.
5. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навчальний посібник. / Міністерство освіти і науки України; Київський національний економічний університет. - К.: КНЕУ, 2001.- 170 с.
6. Єріна А.М., Мазуренко О.К., Пальян З.О. Економічна статистика: Практикум. - К.: ТОВ "УВПК "ЕксОб", 2002. - 232с.
7. Ковтун Н.В., Столяров Г.С. Загальна теорія статистики: курс лекцій. - К: Четверта хвиля, 1996.- 144 с.
8. Лапішко М.Л. Основи фінансово-статистичного аналізу економічних процесів. - Львів: Світ, 1995.-328с.
9. Мармоза А.П. Практикум з теорії статистики: Навчальний посібник.- К.: Ніка-Центр; Ельга, 2003.- 344 с.
10. Мхитарян В.С. Применения многомерного статистического анализа в экономических исследованиях/В.С.Мхитарян, Л.И.Трошин. – М.: МЭСИ, 1981. – 125 с.
11. Многомерный статистический анализ в экономике/ Л.А Сошникова, В.Н. Тамашевич, Г. Уебе, М. Шефер. Учеб. пособие. - М.: ЮНИТИ, 1999. - 593 с.
12. Л.І. Білоусова, О.Г.Колгатін, Л.С.Колгатіна Статистична обробка даних з використанням табличного процесора MS EXCEL.– Консум, Харків, 2002
13. Інформаційні системи і технології в економіці//За ред.д.е.н., проф. В.С.Пономаренка. – Київ, 2002
14. Е.В.Чекотовський//Навч.посібник Графічний метод у статистиці на основі програми MS EXCEL – Київ, 2000
15. Парфенцева Н.О. Міжнародні статистичні класифікації в Україні. Впровадження і використання. – К.: Основи, 2000.
16. Статистика: Підручник. / Міністерство освіти України, Київський національний економічний університет. / За ред. Герасименко С.С.- К.: КНЕУ, 2003.- 468 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

17. Бек В.Л. Теорія статистики: Курс лекцій. Навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2003. - 288 с.
18. Нестеров Л. Новые подходы к оценке национального богатства. // Статистика України. - 1999. - №1. – С.8-13.
19. Практикум по статистике: Учеб. пособие для вузов. / Под ред. В.М. Симчеры / ВЗФЭИ.- М.: ЗАО "Финстатинформ", 1999.- 259с.

20. Практикум по теории статистики: Учебное пособие. / Под ред Р.А. Шмойловой.- М.: Финансы и статистика, 1999.- 416 с.
21. Статистика. Курс лекций / Харченко Л.П., Долженкова В.Г., Ионин В.Г. и др. / Под ред. к.э.н. В.Г. Ионина. – Новосибирск: Изд-во НГАЭ и У.М.: ИНФРА – М. 1997. – 310 с.
22. Статистика: национальные счета, показатели и методы анализа. Справ. пособие. / Н.П. Дашинская, М.М. Новиков, В.Н. Томашевич и др. / Под ред. И.Е.Теслюка. - Мн.: БТЭУ, 1995. - 376 с.
23. Теория статистики: Учебник. / Под ред. проф. Р.А. Шмойловой. - М.: Финансы и статистика, 1996. - 464 с.
24. Теслюк И.Е. Статистика финансов. - Минск: Вышэйшая школа, 1994. -244с.
25. Экономика и статистика фирм: Учебник. / В.Е. Адамов, С.Д. Ильенкова, Т.П. Сиротина и др. / Под ред. д-ра эконом. наук, проф. С.Д.Ильенковой. - М.: Финансы и статистика, 1996. - 240 с.
26. Офіційний сайт Державної служби статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
27. Офіційний сайт Національного банку України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/curmetal/currency/search/form/period>
28. Офіційний сайт Євростату/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/publications/recently_published

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

Інтернет адреси Державного комітету статистики України, Євростату, періодичні фахові видання зі статистики.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

_____ **ФАКУЛЬТЕТ**

кафедра _____

КУРСОВА РОБОТА

з курсу «Бізнес-статистика»

на тему:

“ Статистичне оцінювання ефективності бізнес-процесів”

Рецензент _____
ПІБ, посада

Виконав(ла):
студент(ка) V курсу
групи _____
денної (заочно) форми навчання
спеціальності „_____”
Іванов Ігор Іванович

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Голубова Г.В.

Київ – 2018

**ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ "БІЗНЕС-СТАТИСТИКА"**

1. Економічна роль статистики в бізнесі.
2. Закони розподілу як основа бізнес-аналітики.
3. Макроекономічний аналіз і прогнозування бізнес-процесів.
4. Дисперсійний статистичний аналіз бізнес-процесів.
5. Статистичний аналіз закономірностей розвитку бізнес-процесів.
6. Статистичне забезпечення маркетингу на ринку банківських послуг
7. Статистичні методи аналізу структури сукупності та її змін.
8. Статистичний аналіз макроекономічних показників розвитку економіки.
9. Статистичні методи контролю якості.
10. Статистичне забезпечення інвестиційної діяльності.
11. Статистичне забезпечення кредитної діяльності.
12. Статистичне забезпечення страхової діяльності.
13. Статистичний аналіз основних факторів розвитку економіки країни.
14. Моделювання основних економіко-статистичних показників розвитку економіки країни.
15. Економіко-статистичне дослідження ефективності бізнес-процесів.
16. Непараметричні методи в бізнес-статистиці
17. Статистичні методи побудови множинної регресії в бізнес-статистиці
18. Статистичні методи аналізу бізнес-процесів методом головних компонент
19. Статистичне оцінювання ефективності бізнес-процесів
20. Статистичний аналіз зовнішньоекономічної діяльності.
21. Економіко-статистичний аналіз продуктивності праці.
22. Аналіз впливу окремих факторів на зміну собівартості.

Перелік тем з "Бізнес-статистики" може бути значно ширше ніж у "Додатку 2". Об'єктами статистичного вивчення є різні галузі економіки, регіони, як на мікро-, так і макрорівні.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Монографії (один, два або три автори)	Цінні папери в Україні, І.І.Пилипенко, О.П.Жук,- К.: ІВЦ Держкомстату. – 2001. – 305 с.
Чотири та більше авторів	Статистика: Підручник / С.С.Герасименко, А.В.Головач, А.М.Єріна та ін.; За наук. ред. д-ра екон. наук С.С.Герасименка.- 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 467 с.
Колективний автор	Діяльність підприємств, які змінили форму власності у 1998 році: Статистичний збірник. -К: Державний комітет статистики України, 1999.-100 с.
Багатотомні видання	Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (014-97): У 3-х т. -К: Держкомстат України, 1997. -Т 2.
Перекладні видання	Петер фон дер Липпе Экономическая статистика: Пер. с нем. – ФСУ Германии, Висбаден 1995. -629 с.
Збірники наукових праць	Система державної статистики в Україні: сучасний стан, проблеми, перспективи. Збірник текстів доповідей на науково-практичній конференції з нагоди Дня працівників статистики. – К.: 2003. – 234 с.
Складові частини книги	Парфенцева Н.О. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності та об'єкт фінансової звітності // Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник.- 2-ге вид., перероб., доп. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – С. 6-23.
Журналу	Осауленко О.Г., Остапчук Ю.М. Забезпечення захисту конфіденційних даних органами державної статистики. – Статистика України. – 2003. - №2(21). С. 4-8.
Інтернет – джерела	www.EUROPAUINT/COMM/EUROSTAT/RAMON